

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 108/05-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti R., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. Ch., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1059/95 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R., B. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1059/95 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1059/95 konal bez zbytočných prietáhov.

3. R., B. priznáva finančné zadost'učinenie 80 000 Sk (slovom osemdesiattisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť R., B. trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. Ch., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 4. apríla 2005 doručené podanie R., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. Ch., Ž., označené ako „*Sťažnosť proti porušovaniu základných práv a slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1059/95 o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam (ďalej len „zákon č. 282/1993 Z. z.“ alebo „reštitučný zákon“).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Sťažovateľ dňa 27. 10. 1995 podal prostredníctvom pošty písomný návrh žaloby, ktorým sa dovoľáva vydania nehnuteľnosti podľa reštitučného zákona č. 282/93 Zb. od Mesta Ž. Mesto Ž. sťažovateľovi na jeho písomnú výzvu pozemky evidované v kat. území B. nevydalo a z toho dôvodu sa sťažovateľ obrátil na súd. Podanie sťažovateľa je u Okresného súdu v Žiline evidované pod spisovou značkou 20 C 1059/95.

Od podania žaloby konajúci prvostupňový súd vykonal iba úkony, ktoré smerovali k príprave pojednávania. Jednalo sa o bežné dožiadania ohľadne preukázania právnej subjektivity (20. 11. 95), žiadosť o vyjadrenie k stanovisku odporcu (1. 2. 1996), výzva na úpravu žalobného petitu (2. 5. 96), vyjadrenie k výzve súdu či žalobca trvá na žalobnom návrhu (27. 9. 1996), to isté dňa 23. 6. 1997. V dvoch prípadoch bolo nariadené pojednávanie súdom dňa 11. 4. 1996 a 16. 2. 1998. Iné relevantné úkony súdu žalobca nezaznamenal. Od podania žaloby uplynulo 9 rokov a 5 mesiacov. Jedná sa o spor, ktorý sťažovateľ považuje za jednoduchý a nie je dôvod na prietahy v konaní.

Pre nečinnosť súdu sa sťažovateľ, dňa 21. 10. 2003 prostredníctvom svojho právneho zástupcu v súlade s ust. § 17, odst. 1 zákona č. 80/92 Zb o sídlach a obvodoch súdov SR a o vybavovaní sťažností obrátil písomne listom na predsedu Okresného súdu v Žiline ktorého žiadal o odstránenie prietahov v konaní. Predseda súdu na predmetný list neodpovedal a ani nedošlo k náprave...“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1/ Základné právo R., B., vdp. J. Č. správcu farnosti rímsko katolíckej cirkvi na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 odst. 2 Ústavy SR v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 20 C 1059/95 bolo porušené.

2/ Okresnému súdu v Žiline sa prikazuje, aby vo veci vedenej sp. zn. 20 C 1059/95 začal konať.

3/ Sťažovateľovi R., B., vdp. J. Č. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 80 000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4/ Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť náhradu trov konania R., vdp. J. Č. v sume 5 302,- Sk za 2 úkony pr. pomoci podľa vyhl. MS SR č. 655/2004 Z. z., § 11, odst. 2 cit. vyhl. na účet pr. zástupcu JUDr. J. Ch...“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, uznesením z 27. apríla 2005 rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 17. mája 2005 právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti prijatej na ďalšie konanie.

Právny zástupca sťažovateľky v odpovedi na výzvu oznámil ústavnému súdu listom doručeným 23. mája 2005, že súhlasí s tým, aby sťažnosť bola prerokovaná bez ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 8. júna 2005 (Spr 3526/05, doručenom ústavnému súdu 13. júna 2005) uviedol:

„Pokiaľ ide o vec samotnú – účasť sťažovateľa na prieťahoch v konaní je evidentná – žaloba a súvisiace podania ani v jednej zložke podstatných náležitostí nie sú úplné a presné (označenie účastníkov, petit, skutkové a právne vymedzenie, listinné dôkazy). Sťažovateľ svoje podania niekoľkokrát menil, nehnuteľnosti označoval v neplatnom stave alebo v takom, že ich nebolo možné identifikovať. Nie je možné rozhodnúť ani o zastavení časti konania, ani o zmene návrhu.

Súd bol príliš zhovievavý s ohľadom na charakter sporu. Právne zastúpenie však takýto prístup relativizuje aj čoraz prísnejšou kontradiktórnosťou.

Uznávame, že súd mal hneď zaujať tvrdý postoj.“

Okresný súd súčasne oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednania veci.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“, v konaní okresného súdu sp. zn. 20 C 1059 /95.

Ústavný súd pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka súdneho konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 20 C 1059/95 ide o žalobu o vydanie nehnuteľnosti podľa reštitučného zákona. Žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pri sústredenom postupe okresného súdu vec možno uzavrieť bez zbytočných prietáhov v konaní. Vec však možno považovať za zložitú skutkovo, a to z dôvodu, že v konaní o vydanie veci podľa reštitučného zákona bolo potrebné špecifikovať majetok, čo si vyžiadalo opakované overovanie vlastníctva označených nehnuteľností a jeho preukázanie príslušnými dokladmi, obstaranie ktorých kladie zvýšené nároky na účastníkov konania, bez ich existencie však vec nemožno rozhodnúť. Napriek uvedeným skutočnostiam možno konštatovať, že okresný súd pri následnom postupe mohol vec rozhodnúť bez zbytočných prietáhov.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 20 C 1059/95, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu ako súčinnosť, ktoré neprispelo k doterajšej dĺžke konania.

Predseda okresného súdu konštatoval vo svojom vyjadrení k sťažnosti zásadný podiel sťažovateľky na celkovej dĺžke konania.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 20 C 1059/95 zistil nasledovné skutočnosti:

Sťažovateľka doručila 30. októbra 1995 návrh žaloby okresnému súdu. Okresný súd vyzval 20. novembra 1995 sťažovateľku na predloženie dokladov o jej právnej subjektivite podľa § 2 zákona č. 282/1993 Z. z. a 18. decembra 1995 na pripojenie potvrdenia príslušnej diecézy k návrhu. Na tieto výzvy sťažovateľka odpovedala podaniami doručenými okresnému súdu 29. novembra 1995, resp. 12. januára 1996.

Okresný súd 2. februára 1996 sťažovateľku vyzval, aby v určenej lehote odstránila „nezrovnalosti v otázke správneho označenia účastníkov“. Sťažovateľka doplnila návrh podaním doručeným 12. februára 1996. Okresný súd nariadil 27. marca 1996 pojednávanie na 11. apríl 1996 vo veci sťažovateľky proti mestu Ž. Na nariadenom pojednávaní okresný súd uznesením pripustil zmenu v označení účastníkov konania a po prednesení stanovísk účastníkov pojednávanie odročil na neurčito za účelom úpravy návrhu sťažovateľky. Po vykonaní ďalších procesných úkonov sa Mestský úrad v Ž. obrátil 2. augusta 1996 na Pozemkový úrad v Ž. (ďalej len „pozemkový úrad“) so žiadosťou o rozhodnutie „*kto je povinnou osobou na vydanie pozemku parc. č. 846/ v k. ú. B. podľa zák. č. 282/1993 Z. z.*“.

Okresný súd vyzval 27. septembra 1997 právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či došlo k mimosúdne vyriešeniu veci, a 14. januára 1998 požiadal Okresný úrad v Ž., odbor katastra nehnuteľností, o identifikáciu povinnej osoby v súvislosti s označeným konaním. Druhé pojednávanie vo veci nariadené na 16. február 1998 po čiastočnom späťvzati návrhu sťažovateľky bolo odročené za účelom opakovaného zisťovania povinnej osoby.

Právny zástupca sťažovateľky doručil 20. februára 1998 okresnému súdu úpravu žalobného petitu. Okresný súd opakovane v marci a apríli 1998 žiadal pozemkový úrad o identifikáciu parciel. Mestský úrad v Ž. ako odporca doručil 12. marca 1998 okresnému súdu uznesenie okresného súdu z 24. augusta 1961 spolu s knihovou žiadosťou Okresného národného výboru v K. z 28. mája 1959.

Aj keď do apríla 1998 okresný súd v uvedenej veci konal v zásade plynulo, od 22. apríla 1998 do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu neurobil vo veci žiadny úkon napriek žiadosti sťažovateľky o pokračovanie v súdnom konaní z 15. januára 2001 a jej sťažnosti na nečinnosť v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu z 21. októbra 2003 a skutočnosti, že pokračovaniu v konaní nebránila žiadna zákonná prekážka.

K nečinnosti okresného súdu v období po apríli 1998 sa predseda okresného súdu vo svojom stanovisku nevyjadril.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti konštatoval, že konanie okresného súdu vo veci sp. zn. 20 C 1059/95 ani po viac ako deviatich rokoch od podania žaloby nie je právoplatne skončené, pričom od apríla 1998 bol okresný súd vo veci nečinný. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že v označenom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadošťučinenia.

Keďže namietané konanie o sťažnosti sťažovateľky nebolo do času rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 20 C 1059/95 ďalej konal bez zbytočných prierahov.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 20 C 1059/95 ďalej konal bez zbytočných prierahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto rozhodol aj o žiadosti sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 80 000 Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnila doterajším postupom okresného súdu a tým, že zbytočné prierahy v konaní spôsobujú, že sťažovateľka sa nachádza v stave právnej neistoty, že pôžitky z nehnuteľnosti využíva neoprávnená osoba, čím je farnosti spôsobovaná škoda.

Zohľadňujúc predovšetkým dobu konania poznačeného zbytočnými prierahmi, ako aj celkovú dĺžku konania vo veci sp. zn. 20 C 1059/95, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby nepričinila, a zohľadňujúc ďalšie konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 80 000 Sk sťažovateľke za primerané okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. Ch. a ktoré podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb vyčíslil sumou 5 302 Sk. Pritom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004, ktorá bola 15 008 Sk (pre účely odmeny za úkony po 1. januári 2005). Úhrada bola priznaná za dva úkony po 2 501 Sk a po 150 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2005